

१२८

ॐ
वज्रसूचियोस्तक
पाता ७

आशा आरुखी
ASHA ARCHIVES

3157

ॐ श्रीगणेशायनमः ॥ वज्रसूचिं प्रवक्ष्यामि शास्त्रमज्ञानभेदिनीम्
 दूषणं ज्ञानहीनानां भूषणं ज्ञानचक्षुषा ब्रह्मराक्षत्रियवैश्यपादृश
 त्वारोवर्णाः तेषां ब्राह्मणाः प्रधानः इति वेदवचनाद्विरूपितं स्मृतिभिरि
 त्युक्तं तत्र वेदास्ति तेषां वर्णानां को ब्राह्मणो नामः किं जीवः किं देहः किं
 जातिः किं वर्णः किं धर्मः किं धार्मिक्यः किं पांडित्यं किं कर्म इति श्रद्धे
 विकल्पाः प्रथमं जीवो ब्रह्मरा इति चेत्तर्हि सर्वस्यापि जनस्य जीवस्य
 एकत्वरूपत्वात् तस्माज्जीवो ब्रह्मणो न भवत्येव प्रत्यच्च देहो ब्राह्मरा इति चेत्
 तर्हि चां उल्लंघनानां मनुष्याणां देहस्य पांचभौतिकत्वात् जरा मरणा धर्म
 युक्त्या मान्यत्वात् तस्माद्देहो ब्रह्मणो न भवत्येव पुनरन्यच्च देहो ब्राह्म
 न्य

इति चेत्तर्हि पितृमातृशरीरदहनात् तत्पुत्राणां ब्रह्महत्यादिदोषसंभवात् त
स्मादेहो ब्राह्मणो न भवत्येव अन्यच्च जात्या ब्राह्मणो दिति चेत्तर्हि अन्यजातिम
मुद्रवाम हर्षयो व हवः संतिः शृष्य शृंगो मृग्यां कौशिकः कुशस्त हराः शौ
तमः कशपये वाल्मीकी वाल्मीक्या द्रोणा चाय्ये द्रोण्या पाराशर्यां दालीग
र्भोत्यन्नः महामुनी मातंगी पुत्रो मातंगः अगस्तिः कलशो द्ववः मांडव्यः मांडव्यः मांडव्यः
दुरोत्यन्नः हस्तिनी गर्भोत्यति अनुचः शृष्यः शृष्यः शृष्यः शृष्यः शृष्यः शृष्यः शृष्यः शृष्यः
वासः केवर्तक्या वशिष्ठो वेश्यायां विश्वामित्र क्षत्रियायां नारदो दासीपुत्र इ
ति एतेषां जात्या विनापि सम्यज्ज्ञानविशेषात् ब्राह्मण्यमप्युत्तमं संसृतेः त
स्माज्जात्या ब्राह्मणो न भवत्येव अन्यच्च वर्या ब्राह्मणा इति चेत्तर्हि ब्राह्मणाः

वःस्तुः(उःतिः

॥२॥

श्वेतवर्णः क्षत्रियोरक्तवर्णः वैश्यः पीतवर्णः इत्यादिवर्णसंस्कारदर्शना
त् तस्माद्दूरीवाह्मरोगो न भवत्येव अन्यच्च कर्मेवाह्मरा इति चेत्तर्हि वा
ह्मराः ज्ञातवर्णोऽपि जीवति क्षत्रियस्तदर्थः वैश्यस्तदर्थः शूद्रस्तदर्थः
इत्यादियमाभावात् तस्माद्दूरीवाह्मरोगो न भवत्येव अन्यच्च पांडित्यो वा
ह्मराश्च तर्हि क्षत्रियवैश्यशूद्रादपि पदपदार्थवाक्यार्थप्रमारावि
ज्ञातरो व हवः संति तस्मात्पांडित्यो वाह्मरोगो न भवत्येव अन्यच्च धर्मे वा
ह्मरा इति चेत्तर्हि क्षत्रियवैश्यशूद्रादपि ईष्यात्कृत्तृदिधर्मकारिणो व
हवः संति तस्माद्धर्मे वाह्मरोगो न भवत्येव अन्यच्च धार्मिक्यो वाह्मरा इ
ति चेत्तर्हि क्षत्रियवैश्यशूद्रादपि कन्यादानशोदानगजदानपृथिवीदा

राम
॥२॥

नहिरापदानश्चमहिषीदनादिदातोरावलुवः संतितस्माद्धर्मिक्योब्रह्मरो
नभवत्येवः किंतुकरतलासलकमिवपश्यत्यपरोक्षेराब्रह्मकृतार्थः तथा
कामरागादिरहितः समदमादिसंतोषभाक् मात्सर्व्यतस्मासंसोहाविचर्त
तेस एवब्रह्मरा इत्युच्यते नतुबेषधारी तथाहि जन्मनाजायते शूद्रोमाता
शूद्रिस्तथैवच ब्रह्मज्ञानं विनादेहे सर्वशूद्रो न शंकायः १ जन्मनाजाय
ते शूद्रो संस्कारादिज उच्यते वेदभ्यासाभवेदिप्रोब्रह्मजोब्रह्मरो भवेत्
अथैवं ब्रह्मविब्रह्मरो नान्य इति निश्चयः कर्मयोगी च विद्वंसो
अंतरालं सुरालयं सत्यं वैकुण्ठके लासं क्षिराधिपतिभिस्तथा विश्व
रूपं च चैतन्यमेतन्माया स्वरूपकम् साध्यापरं भवेद्ब्रह्मतत्त्वं ब्रह्मके

वःसुःतिः

॥३॥

बलम् योगीदेहाभिमानेन भोगेकमसिद्धितत्परः ज्ञानी मोक्षमभिमानेन त
त्त्वज्ञानमभिमानमन्यतः २ किं करोमि कथं च्छामि किं गच्छामि त्वजामि किं आ
त्मना पूर्यते विश्वं महाकल्याणुना यथा केचिद्वृद्धंति गुरुवचनात्स्वर्गे
मोक्षः केचिद्वृद्धंति सावयववस्तुज्ञानं मोक्षः केचिद्वृद्धंति निरवयवगुणा
तीतं वस्तुज्ञानं मोक्षः केचिद्वृद्धंति साकारस्य विनाशोक्ति निराकारस्य शून्य
तो भयपक्षविहीनं वस्तुज्ञानं मोक्षः केचिद्वृद्धंति एकदेशिकवस्तुसिद्ध्यं
त कथितं मुक्तिविधानं मोक्षः ५ केचिद्वृद्धंति मनोवस्तु विकल्पविलयं मोक्षः ६
केचिद्वृद्धंति व्यापकसकलकलागमशास्त्रार्थनिर्दिष्टा चारकरां मोक्षः ७
केचिद्वृद्धंति एकदेशिव्यापकस्वाचारानाचारकरां विवर्जितो मोक्षः ८

राम
॥३॥

केचिद्वृद्धंति मनोवांकाविद्धेदलक्ष गोमोक्षः ८ केचिद्वृद्धंति मनःपवन
व्येयव्यानधारणाकरां मोक्षः १० केचिद्वृद्धंति मद्यमांसखादसुरत
कीदृशीलारसविभ्रमानंदमोक्षः ११ केचिद्वृद्धंति दृष्टेभयज्ञानाभा
वोमोक्षः १२ केचिद्वृद्धंति अक्षिनां क्षीत्युभयज्ञानाभावोमोक्षः १३ के
चिद्वृद्धंति सोहंसिध्यसहजस्वभावसमरसत्वं मोक्षः १४ केचिद्वृद्धंति स्वा
त्मानंदबोधमयोमोक्षः १५ केचिद्वृद्धंति काष्ठीभूतपरमतत्त्वलयं मो
क्षः १६ केचिद्वृद्धंति जटास्थायनमस्मोद्धूलनमौतांगीकारादेव मोक्षः १७
केचिद्वृद्धंति स्थावरां गमजात्याऽहिंसा के कौत्याटनाभ्यासादेव मोक्षः १८
एते व्यासं कल्पविकल्पानुसारेण दर्शयन्ति भेदाः बहवः सन्ति तर्हि मनवति

शुपताः महाव्रतधराः कालामुखा जं गमावशाक्ताः कौलकुलाकुलार्चनर
ताः कापालिकाशोभवाः एवं वेदसमग्रमंत्रतंत्रनिरता सैतत्त्वतो वंचिता त
स्मात्सिद्धमतं ०२ आचार्यावकुदीक्षिता चरितरतान्मव्रतास्तपसात्ता
नातीर्थनिवेवकाजपपरा मोने स्थितानित्यसः ते सर्वे सुखदुःखभारनिर
ता सैतत्त्वतो वंचिताः त ० ४ आर्चिकाश्चतुराः स्वधर्मनिपुणा देहात्मचा
देरताः सर्वे व्यावितरंति दुःसहतरा द्वैते पराशक्तिकाः कर्तारं प्रमज्जति या
जनरता भूषु ये निर्दयाः ते व्यामल्यमिहैकमेव हि फलं नैवाप्तिमो
क्षं पदं ५ इदानीं महावाक्यार्थमुखेन बोधः कथ्यते यमनियमदिशो
धनसंपन्नानां अधिकारिणां अनुग्रहाय अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्म

के

वः लुः ऽतिः

॥५॥

ध

चर्यापरिग्रहो एतयंचयमाः तत्रमवाक्येतत्तद्वद्वेतिपदद्व
यमस्ति तत्तदस्यत्वंपदस्यचवाक्यार्थंलक्ष्यार्थंचक्यामःतत्तदस्य
वाच्यार्थःकथ्यतेसकलजगदुत्थतिष्ठितिलयकारणं सर्वेश्वरःसर्व
शक्तिमान्सर्वकामफलप्रदश्च परोक्षेणसहवर्तमानःसत्यंज्ञान
मानंदोद्वितीयंचैतन्यंब्रह्मसंयंतत्तदस्यवाच्यार्थःअथतत्तदस्यल
क्षार्थःकथ्यते सर्वज्ञःसर्वेश्वरःसर्वशक्तिमान्भवति सर्वकामफ
लप्रदश्चनभवति परोक्षेणसहवर्तमानो नभवति किंतु केव
लसत्यज्ञानमानंदोद्वितीयंस्वरूपंचैतन्यं अयंतत्तदस्यलक्षार्थःअ
थत्वंपदस्यवाच्यार्थःकथ्यते श्रोत्रचक्षुर्ग्राह्यं चक्षुः

राम
॥५॥

चंद्रीद्रियरहितः वाक्प्राणापायूपादोऽस्थपंचकर्मैन्द्रियरहितः प्राणापान
ध्यानोदानसमानाः पंच नागकूर्मकलदेवदन्तधनंजयः द्वावायु
रहितः मनोबुध्यहंकारचित्तसंज्ञः श्रंतः करणचतुष्टयरहितः शब्दस्य
रीहपरसंज्ञाः वचनादनागमनविसर्गानंदसंज्ञः एचसंकल्पविकल्प
निश्चयाभिमानसंबंधात्मकश्चतुर्दशविषयरहितः अन्नमयप्राणमय
मनोमयविज्ञानमय आनंदमय एतेः पंचकोषारहितः आधिभौतिक
आध्यात्मिक अधिदैविक तापत्रयरहितः अशनापिपाशाशोकमोह
जरामरणाश्रमिरहितः पुत्रेभ्यश्चावित्तेभ्यश्चालोकेभ्यश्चात्रयरहितः भू
तभविष्यवर्तमानकलत्रयरहितः अक्षिजायतेवर्ध्यतेविपरिरामते

वःकःउःतिः

॥६॥

अधीयते विनश्यतीति सतेः षट् भावविकारैः रहितः अयं त्वंपदस्य वा
चार्थः अथ त्वंपदस्य लक्षार्थः यवमात्मा प्रत्यक् चैतन्यं सतदेवाह
सत्यं ज्ञानमनंतं ब्रह्मेति पदेतिः सत्यं किमित्येकं ब्रह्म ज्ञानमित्येकं ब्र
ह्म अनंतमित्येकं ब्रह्मा किमित्येतानि ब्रह्माणि सन्तिः किमेकं चेति सत
त्सद्गुह्यं सत्यं ज्ञानं इत्येव उच्यते ज्ञानं ज्ञानं इत्येव उच्यते
अनंतं दशवेदं न च एवमुच्यते ब्रह्म ज्ञानं परिपूर्णमुच्यते एकमेवा
द्वितीयं ब्रह्म चैतन्यं तत्त्वमसि अहं ब्रह्मास्मिति ज्ञात्वा प्रबुध्यः सतत्क
त्वा भवति ब्रह्मेव सनं ब्रह्माप्येति विमुक्तश्च विमुच्यते इत्यादि श्रुति
भिरेव निश्चयः प्रबुध्यः सनं जीवन्मुक्तः परब्रह्मं सज्जनितं कलादिति

राम
॥६॥

लोकानुगृह्णन्भवतीति श्रुतेः तथा हि शाखाप्यसर्वं पं सप्येत्थं यथा कं
पं न मुंचति विध्यत्सारिवलमोहोपिमोहकार्यं तथा तमविर निमुंचा
पित्वचं सप्येत्थं पं न मुंचति यथा रज्जुस्वरूपे सुज्ञाते सति सप्ये
ज्ञानं निवर्तते तथा हि भयजनि त कं पादिकं वर्तते ॥ = ॥ = ॥ इति श्री मच्छं
कराचार्ये विरचितं वृजसूची उपनिषत्संस्कृतम् ॥ = ॥ = ॥ = ॥ = ॥
ॐ मृपद्मपुराणे न जानुचिस्त्रिया कार्यं शालिग्रामस्य फजनम्
नर्तनीनाथशुभगात्स्वर्गलोकहितैषया १ मोहस्य दोषा मिहिला
जन्मशीलगुराविता हित्वा पुण्य समुहं तु सत्वरं नरकं वृजेत् न स्त्रि
यापुष्याशामुक्ता निशालग्रामशिलोपरि करै रधिकया पानिवदंति

वःसुः३:निः

॥७॥

ब्राह्मणोत्तमाः ३ चंदनं विषपंकामं कुंकुमं वज्रसन्निभमृते वैद्यं
कालकुण्डलं भवेद्गवतः कृतं ४ तस्मात्सर्वमनाया ज्यस्त्रिया
स्य र्क्षिणोपरि कुर्वति याति नरकं यावदिंद्रा चतुर्दशः ५ अपि
पापसमाचारे ब्रह्मरुत्या युतोपि वा कालग्रामपिलातो यं पीत्वा
याति परंगतिं ६ तुलसी चंदनं चक्रं शंखो वंद्योऽथ ब्राह्मणाम् शि
लातामस्य पात्रं तु विष्णोर्नाम पदमृतं ७ पादमृतं तु नवभिः पाप
राक्षिप्रदाहकम् ८ ॥ = ॥ = ॥ = ॥ = ॥ = ॥ = ॥ = ॥ = ॥ = ॥ = ॥

सं८८३ प्रिति चैत्रसुदि ३ लिखितं ॥

राम
॥७॥

आशा नरककोषि
ASHA ARCHIVES

3157